

BETÆNKNING**Afgivet af Erhvervsudvalget****vedrørende****Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx 2015 om markedsføring og mærkning
(markedsføringsloven)****Afgivet til forslagens 2. behandling**

Inatsisartutmedlem Siverth K. Heilmann	(Atassut)	formand
Inatsisartutmedlem Aqqaluaq B. Egede	(Inuit Ataqatigiit)	næstformand
Inatsisartutmedlem Suka K. Frederiksen	(Siumut)	
Inatsisartutmedlem Iddimangiiu Bianco	(Inuit Ataqatigiit)	
Inatsisartutmedlem Justus Hansen	(Demokraterne)	

Udvalget har efter 1. behandlingen den 17. marts 2015 under FM2015 gennemgået forslaget og fremsender hermed sine overvejelser til Inatsisartut.

1. Forslagets indhold og formål

Den gældende landstingslov om forbrugerråd, markedsføring, mærkning, priser og forbrugerklageudvalg trådte i kraft d. 13. november 1986. Som følge af dette, er den gældende lov ikke tidssvarende set i forhold til den samfundsmæssige udvikling, der er sket siden indførelsen af loven. Forslaget øger derfor forbrugerbeskyttelsen på en række områder, herunder i forhold til elektroniske medier, der ikke tidligere har været reguleret.

Ligeledes indeholder forslaget bestemmelser om, at skriftlig reklamering, skiltning og markedsføring i det offentlige rum i videst muligt omfang skal ske på grønlandsk, med henblik på at sikre at flest muligt kan forstå og anvende de gode tilbud. Det er imidlertid ikke hensigten med forslaget, at omkostningerne for de erhvervsdrivende skal øges, hvilket kan lede til stigende forbrugerpriser.

Med lovforslaget foreslås også en forenkling af myndighedsbehandlingen på forbrugerområdet. Grønlands Forbrugerråd nedlægges som et skattefinansieret råd under Selvstyret. Forbrugerrådets sekretariat Atuisoq, der i øjeblikket varetager opgaverne med at føre tilsyn og lave forbrugeroplysning, videreføres under Forbruger- og Konkurrencestyrelsen.

2. Forslagets førstebehandling i Inatsisartut FM 2015

Ved lovforslagets 1. behandling under FM2015 var der enighed om, at den nuværende lovgivning på området trængte til en revision, og der har da også under tidligere samling været fremsat forslag til ændringer af loven. Det emne, der gav størst debat, var spørgsmålet om formuleringen af sprogkravet i § 8.

Siumut opfordrer til, at annoncer gennemføres med det grønlandske sprog som hovedsprog, dvs. altid er på grønlandsk

Inuit Ataqatigiit finder, at § 8 skal ændres, så skriftlig reklamering, skiltning og markedsføring i det offentlige rum som minimum skal ske på grønlandsk.

Demokraterne finder ikke, at Naalakkersuisut kan blande sig i, hvilket sprog en forretning ønsker at annoncere på og finder, at det må være op til den enkelte forretning at annoncere på det sprog, der findes mest fordelagtigt.

Partii Naleraq finder, at skriftlig skiltning og markedsføring i det offentlige rum skal ske på grønlandsk. Markedsføring på andre sprog kan ske med mindre type skrift under det grønlandske.

Atassut Håber meget, at lovforslaget vil blive endeligt udformet, så det tilfredsstillende forbrugere såvel som næringsdrivende, og at uhensigtsmæssige følger for de næringsdrivende vil blive minimeret.

3. Forslagets høring

Forslaget har i perioden 11. december 2013 – 10. januar 2014 været i høring hos følgende:

Formandens Departement

Departementet for Finanser og Indenrigsaffænder

Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug

Departementet for Familie og Justitsvæsen

Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling

Departementet for Boliger

Politimesteren i Grønland

Nunatsinni Advokatit/Grønlandske Advokater

Justitsministeriet

Kalaallit Nunaannit Kommunit Kattuffiat (KANUKOKA)

Sulisitsisut Kattuffiat / Grønlands Arbejdsgiverforening (GA)

Atuisartunut Siunnersuisoqatigiit /Grønlands Forbrugerråd
Nuuk Handelsstandsforening

Forslaget har i samme periode været i offentlig høring på Selvstyrets høringsportal.

Der er modtaget høringssvar fra følgende:

Departementer for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Departementet for Familie og Justitsvæsen, Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling, Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Grønlands Arbejdsgiverforening (GA), Nuuk Imeq, Grønlandske Advokater, Kommuneqarfik Sermersooq og Grønlands Forbrugerråd.

Udvalget bemærker, at det forslag, der i denne periode har været i høring, er det forslag, der tidligere har været fremsat i forbindelse med FM2014.

Forslaget har været i fornyset høring i perioden 23. december 2014 til 15. januar 2015, hos:

Formandens Departement,
Departementet for Finanser og Råstoffer,
Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug,
Departementet for Familier, Ligestilling og Sociale Anliggender,
Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke,
Departementet for Boliger, Byggeri og Infrastruktur,
Departementet for Sundhed og Nordisk Samarbejde,
Politimesteren i Grønland,
Kalaallit Nunaannit Kommunit Kattuffiat (KANUKOKA),
Sulisitsisut Kattuffiat / Grønlands Arbejdsgiverforening (GA),
Atuisartunut Siunnersuisoqatigiit /Grønlands Forbrugerråd,
Nuuk Handelsstandsforening,
Justitsministeriet
Forbrugerombudsmanden.

Forslaget har i samme periode været i offentlig høring på Selvstyrets høringsportal.

Der er modtaget høringssvar fra følgende:

Greenland Outdoors, Departementet for Sundhed og Nordisk Samarbejde, Sprogsekretariatet, Forbrugerombudsmanden, Justitsministeriet, Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke, Atuisartunut Siunnersuisoqatigiit / Grønlands Forbrugerråd, Sulisitsisut Kattuffiat / Grønlands Arbejdsgiverforening (GA), Kommuneqarfik Sermersooq, Departementet for Familier, Ligestilling og Social Anliggender, Kalaallit Nunaannit Kommunit Kattuffiat (KANUKOKA), Politimesteren i Grønland og Rigsombudsmanden i Grønland.

Med hensyn til høringsperioden, finder udvalget, at en periode på 1 måned hen over jul og nytår er for kort i forhold til et så vigtigt lovforslag. Erhvervsudvalget skal opfordre til, at der ved fremtidige høringer tages hensyn til højtider og ferieperioder, således at høringsperioden i disse tilfælde forlænges, så der gives høringsparterne, specielt private høringsparter rimelig tid til at afgive et høringssvar.

De i forbindelse med den fornyede høring indkomne høringssvar omhandler i væsentligt omfang sprogproblematikken i § 8.

Greenland Outdoors, finder forslaget unødvendigt, fordyrende og direkte skadeligt, idet firmaet udelukkende har turister som kunder, og derfor har engelsk som hovedsprog, hvorfor det ikke giver mening at have plakater hængende på grønlandsk.

Kommuneqarfik Sermersooq udtrykker bekymring over, at kommunens og Grønlands Arbejdsgiverforenings høringssvar i forbindelse med den første høring omkring sprogkravene ikke har medført ændringer. Kommunen frygter bl.a. at sprogkravet vil påføre de erhvervsdrivende en merudgift, og står skeptiske overfor vurderingen af, at sprogkravet vil kunne generere en meromsætning. Endelig finder kommunen, at eksempelvis turistaktører med markedsføring rettet mod internationale kunder, med rimelighed kan undtages fra sprogkravet.

Det foreliggende lovforslag er på baggrund af de indkomne høringssvar, specielt vedrørende § 8, væsentligt ændret i forhold til det oprindelige forslag, idet paragraffen har fået følgende ordlyd: "*Skriftlig reklamering, skiltning og markedsføring i det offentlige rum skal i videst muligt omfang ske på grønlandsk. Markedsføringen kan ske på andre sprog*".

4. Foretræde fra Grønlands Arbejdsgiverforening (GA)

Grønlands Arbejdsgiverforening har i forbindelse med sagens behandling ønsket at få foretræde for udvalget. GA. aflyste imidlertid foretrædet, idet man fandt, at den nye formulering i § 8 "*i videst muligt omfang*" var et passende kompromis, som foreningens medlemmer og de erhvervsdrivende ville kunne leve med.

På baggrund af debatten i Landstingssalen under 1. behandlingen af lovforslaget genfremsatte GA. Sit ønske om et foretræde. Udvalget fandt det ikke nødvendigt med et foretræde, og GA. har efterfølgende fremsendt sine yderligere bemærkninger i et brev til udvalget af 20. marts 2015. I brevet udtrykker GA. sine bekymringer for specielt de mindre erhvervsdrivendes økonomi, hvis al markedsføring skal foregå på grønlandsk. Endvidere anbefaler GA. på det kraftigste, at al netbaseret reklamering i givet fald ikke omfattes af ordningen.

GA. Har i sit tidligere fremsendte høringssvar bl.a. fundet, at sprogkravene ville medføre en nedgang i salget fra lokale forretninger, idet de omkostninger sprogkravet medfører ville føre til, at yderligere handel ville blive overflyttet til nethandel. Dette ville særligt gå ud over de mindre handlende, der i forvejen var hårdt presset.

5. Udvalgets behandling af forslaget

5.1 Bestemmelsen om krav om markedsføring på Grønlandsk

Udvalget ser generelt positivt på, at der med lovforslaget sker en fornyelse og tilpasning af loven til de aktuelle forhold, og at forbrugerbeskyttelsen på en række områder bliver øget samtidig med, at myndighedsbehandlingen på området bliver forenklet. Udvalget har under sin behandling af lovforslaget primært drøftet problematikken omkring markedsføring på grønlandsk i § 8. I sin nuværende udformning lyder § 8. som følger:

§ 8. Skriftlig reklamering, skiltning og markedsføring i det offentlige rum skal i videst muligt omfang ske på grønlandsk. Markedsføringen kan ske på andre sprog.

5.2 Henvendelse fra Naalakkersuisut på baggrund af notat om markedsføringsloven fra Institut for Menneskerettigheder

Udvalget har fra Naalakkersuisut modtaget en henvendelse på baggrund af et notat fra Institut for Menneskerettigheder. Begge skrivelser vedlægges denne betænkning **som bilag**. I sin skrivelse anmodede Naalakkersuisut Erhvervsudvalget om at overveje, hvorvidt udvalget finder det ønskeligt, at lade § 8. udgå af lovforslaget, dette med henblik på at indarbejde bestemmelsens hensigt i en kommende sproglov. Udvalget har gennemgået og drøftet disse skrivelser og taget dem til efterretning. Udvalget har på den baggrund nået følgende afklaring omkring forslagens §.8.

Repræsentanten fra Siumut ønskede at § 8. bibeholdes i forslaget.

Repræsentanterne fra Inuit Ataqatigiit ønskede at § 8. bibeholdes i forslaget.

Repræsentanten Demokarterne ønsker at § 8. udtages af forslaget mph på at bestemmelser af en lignende karakter indarbejdes i en kommende samlet sproglov.

Repræsentanten fra Atassut ønskede at § 8. bibeholdes i forslaget.

5.3 Bestemmelsen i § 7 om vejledning

Grønlands Arbejdsgiverforening har anbefalet, at § 7, stk. 1 ikke omhandler fast ejendom. Udvalget har i den forbindelse noteret sig Naalakkersuisuts bemærkninger til § 7, og forstår disse således, at en erhvervsdrivende ikke er forpligtet til at vejlede om forhold, der må anses som værende almindelig kendte eller ligger udenfor dennes kerneområde.

Udvalget har også noteret sig, at der ikke er krav om, at de erhvervsdrivende skal oversætte manualer, vejledninger m.v., og at vejledningspligten alene angår produktets egenskaber og anvendelighed, og at denne pligt i en fysisk forretning også kan ske mundtligt over for kunden.

5.4 Spørgsmålet om kommerciel ytringsfrihed

Vedrørende spørgsmålet om kommerciel ytringsfrihed og overtrædelse af den Europæiske Menneskerettighedskonvention som påpeget af *Grønlands Arbejdsgiverforening*, forventer udvalget, at Naalakkersuisut undersøger disse forhold nøje, således at lovforslagets bestemmelser i sin endelige version ikke vil være i strid hermed.

6. Forslagets økonomiske konsekvenser

Naalakkersuisut har i forslaget bemærkninger beskrevet forslaget økonomiske konsekvenser for såvel det offentlige som for erhvervslivet. Udvalget har således tillid til, at Naalakkersuisut har undersøgt og vurderet dette spørgsmål grundigt, og at ingen mulige afledte økonomiske konsekvenser vil kunne forekomme. Skulle forslaget mod forventning alligevel vise sig at medføre yderligere udgifter for de offentlige kasser, vil disse udgifter skulle afholdes indenfor de i forvejen afsatte bevillinger, hvilket i givet fald må medføre nedprioritering af andre tiltag. Det kan ikke udelukkes, at en vedtagelse af nærværende lovforslag kan medføre mulige merudgifter for erhvervslivet. Det kan i samme anledning ikke udelukkes, at disse eventuelle merudgifter overvælttes på forbrugerne.

7. Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget bestående af repræsentanterne fra Siumut, Atassut & Inuit Ataqatigiit indstiller forslaget til vedtagelse.

Et mindretal i udvalget bestående af repræsentanten fra Demokraterne indstiller ligeledes forslaget til vedtagelse og skal om forslaget bemærke:

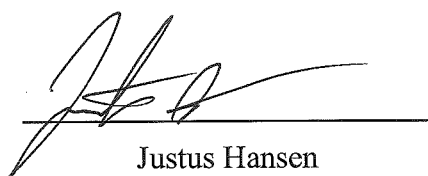
Demokraterne ønsker at § 8. udtages af forslaget mph på at bestemmelser af en lignede karakter indarbejdes i en kommende samlet sproglov.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

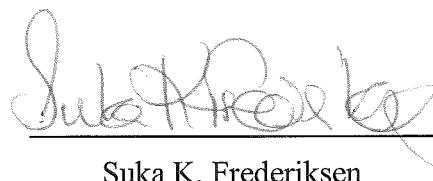

Siverth K. Heilmann

Formand

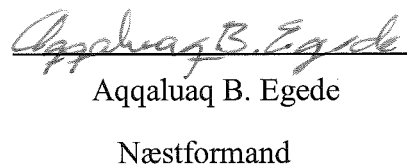
Justus Hansen

Suka K. Frederiksen

Iddimanggiu Bianco

Aqqaluaq B. Egede

Næstformand

Erhvervsudvalget
/ HER

Vedrørende § 8 i forslag til inatsisartutlov om markedsføring og mærkning

05-08-2015
Sags nr. 2015-82
Dok. nr. 2015-203

Udvalgets behandling af FM2015/91 Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx 2015 om markedsføring og mærkning. (markedsføringsloven)

Postboks 1601
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 56 00
E-mail: isiin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Jeg retter henvendelse til Erhvervsudvalget på baggrund af den gode og vigtige debat ved 1. behandlingen af forslag til ny markedsføringslov den 17. marts 2015. En debat, der særligt handlede om lovforslagets § 8, der fastsætter regler om brugen af det grønlandske sprog i forbindelse med virksomhedernes markedsføring.

Min henvendelse sker videre på baggrund af Institut for Menneskerettigheders notat af 29. april 2015 om sprogkrav til reklamering, skiltning m.v. i forslag til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven). Notat er stilet til Erhvervsudvalget og undertegnede og omhandler mulige problemer i forhold til menneskerettighederne med lovforslagets § 8. Notatet rejser en række problemstillinger, som jeg mener der bør afklares inden vi fastsætter regler på området.

Lovforslaget medfører, ud over reglerne om sproganvendelse, at der indføres en række tiltag, som bl.a. sigter på øget beskyttelse af børn og unge, regulering af elektronisk markedsføring, tydeliggørelse af indhold i garantier samt en effektivisering af behandlingen af forbrugerklager. Den nugældende forbrugerlov er fra 1986 og er kun ændret på området for markedsføring i 2001, hvor der blev indført regler om de erhvervsdrivendes brug af rabatmærker og -kuponer forud for køb. Det betyder, at vores regler til beskyttelse af forbrugerne er forældede.

Beskyttelse af børn og unge

Lovforslagets § 9 sikrer en særlig beskyttelse til børn og unge. I takt med at vores børn og unge er blevet mere købestærke er interessen for at markedsføre produkter overfor børn og unge steget. Markedsføring rettet mod børn og unge må således efter de nye regler ikke opfordre til vold eller anden farlig eller hensynsløs adfærd eller benytte sig af vold, frygt eller overtro som virkemidler. Der må heller ikke benyttes omtale af, billeder af eller henvisninger til rusmidler, herunder alkohol i reklamer rettet mod børn. Beskyttelsen af vores børn og unge finder jeg meget vigtig.

Elektronisk markedsføring

Erhvervsdrivende benytter i dag ofte e-mails m.v. i forbindelse med deres markedsføring. De gældende markedsføringsbestemmelser regulerer ikke, hvorledes elektronisk markedsføring skal ske og giver heller ikke forbrugerne mulighed for at frabede sig sådanne henvendelser. Den teknologiske udvikling har gjort det vigtigt at

sikre gennemskuelige regler på området for at sikre, at forbrugerne bliver beskyttet imod uønsket elektronisk markedsføring.

Garanti

I forbindelse med afgivelser af garantier fra de erhvervsdrivende, har erfaringerne vist, at garantidokumentet ofte er så dårligt udført, at det er svært for forbrugerne at gøre garantien gældende overfor den erhvervsdrivende. Lovforslaget sikrer forbrugerne en ret til at kræve, at få oplyst hvad garantien dækker og hvordan garanti kan bruges. Forbrugerne vil endvidere være berettiget til at kræve at få udleveret garantien på skrift.

Forbrugerklager

I forbindelse med behandlingen af klagesager, vil afgørelser blive truffet af et Forbrugerklagenævn. Afgørelserne vil kunne blive truffet på et møde eller ved skriftlig votering, hvilket sikrer, at der hurtigere kan træffes en afgørelse end hidtil, hvor sagerne har skullet afvente det førstkommende møde.

Derudover gives forbrugerne mulighed for at orientere sig om, hvorvidt en erhvervsdrivende retter sig efter Forbrugerklagenævnets afgørelser, idet Forbruger- og Konkurrencestyrelsen kan offentliggøre en liste over erhvervsdrivende, der ikke efterlever Forbrugerklagenævnets afgørelser. Formålet er at sikre, at forbrugerne har mulighed for at orientere sig om hvilke erhvervsdrivende, der ikke ønsker at følge Forbrugerklagenævnets afgørelser og dermed give forbrugerne mulighed for at vælge, hvorvidt de vil handle med den pågældende erhvervsdrivende.

Forslag til videre behandling

På baggrund af de vigtige forbrugerbeskyttelsestiltag, der ligger i lovforslaget og de problemstillinger Institut for Menneskerettigheder rejser i forhold til § 8 i deres notat og den omfattende debat i Inatsisartut om § 8 vil jeg foreslå, at vi får taget en grundig politisk debat om brugen af det grønlandske sprog og andre sprog i vores dagligdag; i forbindelse med markedsføring, undervisning, kultur, offentlig forvaltning m.v. Det er et emne som jeg finder yderst vigtigt og fortjener en egentlig sproglov, der hviler på en solidt fundament, så vi sikrer en bred politisk og samfundsmæssig opbakning og forståelse af de fastsatte regler for brug af vores sprog.

Jeg vil videre foreslå, at § 8 i forslaget til ny markedsføringslov derfor afventer denne debat og de øvrige forbrugerbeskyttelsestiltag gennemføres hurtigst muligt således, at forbrugerbeskyttelsen kan træde i kraft senest 1. januar 2016 til gavn for de grønlandske forbrugere.

Jeg håber at udvalget vil arbejde videre med mit forslag til sikring af de vigtige forbrugerbeskyttelsestiltag, der ligger i lovforslaget samtidig med at vi tager en bredere debat om brugen af vores modermål.

Jeg og mine embedsmænd står naturligvis til rådighed for Erhvervsudvalget i sagen.

Med venlig hilsen

Vittus Qujaukitsoq

Bilag:

Institut for Menneskerettigheders notat af 29. april 2015 om sprogkrav til reklamering, skiltning m.v. i forslag til inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven)

**NOTAT OM SPROGKRAV TIL REKLAMERING, SKILTNING M.V.
I FORSLAG TIL INATSIARTUTLOV OM MARKEDSFØRING OG
MÆRKNING (MARKEDSFØRINGSLOVEN)**

29. APRIL 2015

J. NR. 15308/LGH

1 BAGGRUND

Institut for Menneskerettigheder har den 26. marts 2015 modtaget en henvendelse med spørgsmål i anledning af Inatsisartuts igangværende behandling af forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven). Institut for Menneskerettigheder har ikke været hørt over lovforslaget.

Spørgsmålet i henvendelsen går på, om det kan være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 om ytringsfrihed, at det foreslås, at skriftlig reklamering, skiltning og markedsføring i det offentlige rum i videst muligt omfang skal ske på grønlandsk.

Efter en gennemgang af lovforslaget finder Institut for Menneskerettigheder, at lovforslagets overensstemmelse med menneskeretten i høj grad vil afhænge af udmøntningen af loven. Lovforslaget efterlader et så stort rum for fortolkning af, i hvilket omfang erhvervsdrivende i realiteten er underlagt en forpligtelse til at markedsføre m.v. på grønlandsk, at det forekommer uklart, hvordan § 8 reelt vil skulle håndhæves i praksis.

Instituttets nærmere analyse af spørgsmålet følger herunder:

2 INTERNATIONAL BESKYTTELSE AF YTRINGSFRIHEDEN

2.1 FN'S KONVENTION OM BORGERLIGE OG POLITISKE RETTIGHEDER

FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR) indeholder en forpligtelse til at afholde sig fra indgreb i meningsfriheden, uanset om der er tale om mundtlig, skriftlig eller trykt form, i form af kunst eller ved andre midler.¹ Konventionen gælder for hele riget, herunder Grønland.²

Ytringsfriheden omfatter efter ICCPR også reklamer og kommercielle annoncer.³

Ytringsfriheden er dog ikke absolut, men kan undergives visse begrænsninger. Efter ICCPR skal begrænsninger i ytringsfriheden være hjemlet ved lov og være nødvendige af hensyn til respekten for andres rettigheder eller omdømme og/eller være begrundet i hensyn til

statens sikkerhed, den offentlige orden, sundheden eller sædeligheden.⁴

Begrænsninger i ytringsfriheden er en undtagelse til udgangspunktet om ytringsfrihed, og begrænsninger skal derfor i tvivlstilfælde fortolkes indskrænkende.⁵

FN's Menneskerettighedskomiteé, som kan give ikke-bindende udtalelser i individuelle klager om krænkelse af konventionens rettigheder, behandlede i sagen 'Ballantyne et al v. Canada' (1993) spørgsmålet om krav til brug af et bestemt sprog.⁶ Sagen omhandlede en række erhvervsdrivende med engelsk som modersmål i den fransktalende del af Canada, Quebec. De fik forbud mod at annoncere og skilte på engelsk, og herunder blev den ene af dem påbudt at fjerne sit allerede ophængte skilt med firmanavnet "Kelly Funeral Home". Forbuddene var udstedt med hjemmel i en lov om bevarelse af det franske sprog, der foreskrev, at skilte, plakater og reklame/annoncering i det offentlige rum udelukkende skulle være på fransk.⁷

Komiteéen fandt, at betingelserne for at begrænse ytringsfriheden i dette tilfælde ikke var opfyldt. Canada krænkede derfor konventionens artikel 19 om ytringsfrihed. Komiteéen begrundede afgørelsen med, at reglen om skiltning, annoncering og lignende på fransk ikke kunne anses for nødvendig for at beskytte andres rettigheder eller for at beskytte den offentlige orden. Komiteéen fandt, at beskyttelsen af andre, i dette tilfælde den fransksprogede minoritet i Canada, kunne være foregået på andre måder. For eksempel kunne loven om bevarelse af det franske sprog have fastsat, at markedsføring m.v. skal være på både fransk og engelsk.⁸

2.2 DEN EUROPÆISKE MENNESKERETTIGHEDSKONVENTION

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) fastslår, at enhver har ret til ytringsfrihed, og at denne ret omfatter meningsfrihed og frihed til at modtage eller meddele oplysninger eller tanker uden indblanding fra offentlig myndighed og uden hensyn til landegrænser.⁹ EMRK gælder for Grønland og er inkorporeret i grønlandsk lovgivning i 2001.¹⁰

Ligesom efter ICCPR er reklamer m.v. også ytringer i EMRK's forstand.¹¹

Efter EMRK kan ytringsfriheden underkastes formaliteter, betingelser, restriktioner eller straffebestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at

forhindre udspredelse af fortrolige oplysninger eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed.¹²

Også i forhold til EMRK skal begrænsninger i ytringsfriheden ses som en undtagelse til hovedreglen, og begrænsninger skal derfor fortolkes indskrænkende.¹³ Krav om opfyldelse af bestemte betingelser for en ytring kan udgøre en begrænsning i ytringsfriheden.¹⁴

Der ses ikke at være praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om begrænsninger i ytringsfriheden vedr. krav om eller forbud mod anvendelse af bestemte sprog ved reklame, markedsføring m.v.¹⁵

3 YTRINGSFRIHED EFTER GRUNDLOVEN

Efter Grundlovens § 77 er enhver berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene.

Bestemmelsen fastslår endvidere, at censur og andre forebyggende forholdsregler ingensinde på ny kan indføres.¹⁶ Ytringsfriheden udøves således under ansvar for domstolene, og beskyttelsen er derfor heller ikke efter Grundloven absolut.

Grønlandsk lovgivning skal fortolkes under hensyntagen til ytringsfriheden som beskyttet af grundloven og (især) EMRK, der som nævnt ovenfor blev inkorporeret i grønlandsk ret i 2001.

Højesteret, som også er sidste instans for sager fra Grønlands domstole, har udtalt, at forsamlingsfriheden, ligesom ytringsfriheden og foreningsfriheden, er en nødvendig og selvfølgerlig forudsætning for et demokrati.¹⁷

Der ses heller ikke at være praksis fra Højesteret om begrænsninger i ytringsfriheden vedr. krav om eller forbud mod anvendelse af bestemte sprog ved reklame, markedsføring m.v.

4 LOVFORSLAGETS KRAV OM SPROGANVENDELSE

4.1 KRAV OM BRUG AF GRØNLANDSK I VIDEST MULIGT OMFANG

Lovforslaget skal efter § 2 finde anvendelse på private erhvervsvirksomheder og offentlige virksomheder, som udbyder varer og tjenesteydelser.

Lovforslaget § 8 lyder således: "Skriftlig reklamering, skiltning og markedsføring i det offentlige rum skal i videst muligt omfang ske på grønlandsk. Markedsføringen kan ske på andre sprog."

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at "[b]estemmelsen skal sikre, at forbrugerne generelt informeres på et sprog, som de forstår. Da grønlandsk er både det officielle sprog og hovedsprog fremhæves det, at skriftlig reklamering, skiltning og markedsføring i videst muligt omfang skal ske på grønlandsk, således at forbrugere får tilstrækkelig og forståelig information vedrørende de varer og tjenesteydelser, der er omfattet af forslaget."¹⁸ Det fremgår endvidere af lovforslagets bemærkninger, at forslaget omfatter "al markedsføring uanset om der sker via trykte medier, elektronisk post, sociale medier eller igennem andre tiltag."¹⁹

Ifølge bemærkningerne til § 8 er bestemmelsens hensigt "at sikre, forbrugere, der alene taler grønlandsk i videst muligt omfang får information om de gode tilbud på grønlandsk, således at forbrugerne har en reel mulighed for at sammenligne og udnytte disse tilbud". Det fremgår, at der "[v]ed i videst muligt omfang forstås situationer, hvor det uden uforholdsmæssige store vanskeligheder er muligt for den erhvervsdrivende, at efterkomme hensynet om, at skriftlig reklamering, skiltning og markedsføring skal ske på grønlandsk. Det påhviler som udgangspunkt den erhvervsdrivende, at vurdere hvorvidt en benyttelse af grønlandsk vil medføre uforholdsmæssige store vanskeligheder."²⁰

Lovforslagets vurdering af de økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet af lovforslaget angiver, at § 8 om sproganvendelse kan medføre øgede udgifter for nogle erhvervsdrivende. Dette forventes for erhvervsdrivende, som ikke benytter grønlandsk i dag, og hvor der er et behov for at betale for at få oversat påtænkte markedsføringstiltag til grønlandsk: "Dersom den erhvervsdrivende ikke har mulighed for at få oversat tiltaget internt i virksomheden, vil det være nødvendigt, at benytte eksterne oversættere, hvilket kan medføre øgede udgifter. Omfanget af de økonomiske udgifter i forslagens § 8, vil være forbundet med hvor ofte den erhvervsdrivende anvender grønlandsk i markedsføringen, samt hvorledes oversættelsen af det påtænkte tiltag skal ske. Udgifterne vil naturligvis også afhænge af hvor ofte den erhvervsdrivende benytter sig af nye markedsføringstiltag."²¹

Det fremgår flere steder i lovforslagets bemærkninger, at det "ikke [er] hensigten med forslaget, at omkostningerne for de erhvervsdrivende skal øges, hvilket kan lede til stigende forbrugerpriser".²²

4.2 TILSYN, FORBUD OG SANKTIONER

Efter lovforslagets § 24 fører Forbruger- og Konkurrencestyrelsen med visse undtagelser tilsyn med overholdelsen af lovens bestemmelser.

Efter § 25, stk. 1, 1. pkt., kan styrelsen indbringe en sag for retten til afgørelse, hvis styrelsen finder, at der er handlet i strid med lovens bestemmelser. Retten kan efter forslaget § 38 ved dom forbyde handlinger, som er i strid med loven. En overtrædelse af et sådan forbud er efter § 25, stk. 1, sidste pkt., undergivet foranstaltning i form af bøde efter § 39.

5 ER LOVFORSLAGETS § 8 I STRID MED YTRINGSFRIHEDEN?

Det spørgsmål, som rejser sig i relation til lovforslaget er, hvorvidt bestemmelsen om anvendelse af grønlandsk i markedsføringsøjemed m.v. udgør et indgreb i ytringsfriheden. Hvis det er tilfældet, opstår spørgsmålet om indgrebet kan berettiges efter de hensyn, som opregnes i FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR) og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Med lovforslaget stilles betingelser for at en ytring i form af markedsføring m.v. kan foretages, idet markedsføringen/ytringen i videst mulige omfang skal finde sted på grønlandsk. Betingelsen vil derved efter omstændighederne kunne påvirke en erhvervsdrivendes beslutning om at iværksætte markedsføringstiltag m.v. Derved kan lovforslagets § 8 udgøre et indgreb i den erhvervsdrivendes ytringsfrihed.

Kriterierne for lovlige indgreb i ytringsfriheden er i det store hele sammenlignelige i ICCPR og EMRK. Et indgreb i en rettighed kan i grove træk retfærdiggøres efter begge konventioner, hvis begrænsningen har klar hjemmel i national ret, forfølger et legitimt formål og er nødvendig, herunder opfylder krav om proportionalitet.

Hjemmelsgrundlaget for indgrebet er meget upræcist. På den ene side forudsætter lovforslaget, at markedsføring m.v. i videst mulige omfang skal ske på grønlandsk. På den anden side ligger vurderingen af, om dette kan ske uden uforholdsmæssigt store vanskeligheder, som udgangspunkt hos den enkelte erhvervsdrivende, ligesom lovforslaget forudsætter, at erhvervslivet ikke skal påføres øgede omkostninger. Forpligtelsen til at reklamere m.v. på grønlandsk er derfor ikke entydig, ligesom det ikke er beskrevet, i hvilke tilfælde man fraviger udgangspunktet om, at vurderingen ligger hos den erhvervsdrivende selv.

Det kan ikke udelukkes, at de forbrugerhensyn, som fremhæves i lovforslagets bemærkninger som årsag til bestemmelsen i § 8 (se

ovenfor), vil kunne udgøre et tilstrækkeligt legitimt formål efter såvel EMRK eller ICCPR (begrundet i hensynet til andres rettigheder).

Om tiltaget er nødvendigt, herunder proportionalt, må bero på en samlet vurdering af, hvordan man bedst i et de facto tosproget land som Grønland sikrer behørig forbrugerinformation til alle. Den canadiske Ballantyne-sag, beskrevet ovenfor, vedrørte et krav om, at markedsføring m.v. udelukkende måtte foregå på et bestemt sprog. Det er ikke tilfældet her.

I dette tilfælde vil lovforslagets overensstemmelse med menneskeretten i et vist omfang afhænge af den konkrete gennemførelse af lovforslaget. Formuleringen af bestemmelsen og lovforslagets bemærkninger indeholder indbyrdes modstridende sætninger og efterlader desuden et stort rum for fortolkning af, hvad ”i videst mulige omfang” indebærer. Det forekommer således uklart, under hvilke nærmere betingelser en tilsynsmyndighed kan konstatere en formodning for regelbrud, og hvordan en domstol efterfølgende vil kunne nedlægge forbud mod markedsføring m.v., eller iværksætte foranstaltning i form af bøde.

Kriminalretlige foranstaltninger, herunder bøde, skal efter almindelige kriminalretlige principper have klar lovhjemmel.²³

Hvis lovforslaget vedtages, og bestemmelsen anses som den hensigtserklæring, som den ifølge ordlyden i lovforslaget sammenholdt med bemærkningerne må antages at være, kan påvirkningen af erhvervslivet vise sig begrænset. Dermed kan det diskuteres, om der overhovedet er tale om et indgreb i ytringsfriheden, men det kommer an på, hvordan bestemmelsen håndhæves.

Hvis loven imidlertid gennemtvinges med påbud og kriminalretlige foranstaltninger til erhvervsdrivende, der undlader at markedsføre m.v. på grønlandsk, er det et indgreb i ytringsfriheden, som skal kunne retfærdiggøres efter alle de ovennævnte kriterier for lovlige indgreb i ytringsfriheden. I den sammenhæng vil det være tvivlsomt, om lovgivningen – hvis den gennemføres med lovforslagets ordlyd – overholder kravet om klar lovhjemmel i national ret, og om et indgreb vil blive anset som proportionalt.

/Jonas Christoffersen, direktør.

-
- ¹ FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 19.
- ² Bekendtgørelse nr. 30 af 29. marts 1976 af international konvention af 16. december 1966 om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende valgfri protokol.
- ³ FN's Menneskerettighedskomité, General Comment no. 34 CCPR/C/GC/34, juli 2011, punkt 11.
- ⁴ FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, artikel 19.
- ⁵ FN's Menneskerettighedskomité, General Comment no. 34 CCPR/C/GC/34, juli 2011, punkt 21.
- ⁶ FN's Menneskerettighedskomité, Ballantyne et al v. Canada, sager nr. 359/1989 og 385/1989.
- ⁷ Raija Hanski og Martin Scheinin, Leading cases of the Human Rights Committee, Institute for Human Rights, Åbo Akademi University, Turko 2003, side 300ff.
- ⁸ Raija Hanski og Martin Scheinin, Leading cases of the Human Rights Committee, Institute for Human Rights, Åbo Akademi University, Turko 2003, side 312.
- ⁹ Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 10, stk. 1.
- ¹⁰ Anordning nr. 814 af 18. september 2001 om ikrafttræden for Grønland af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.
- ¹¹ Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udg., 2010, side 820ff, som blandt andet henviser til Casado Coca mod Spanien, 1994, sagsnr. nr. 15450/89, pkt. 35.
- ¹² Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, artikel 10, stk. 2.
- ¹³ Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udg., 2010, side 755ff.
- ¹⁴ Se Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udg., 2010, side 750f.
- ¹⁵ Til gengæld er Tyrkiet blevet dømt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol for krænkelse af EMRK's artikel 10 i sager vedr. krav til brug af bestemte sprog: I en sag om forbud mod at tale andre end officielle sprog i valgkamp (Şükran Aydın m.fl. mod Tyrkiet, 2013, sager nr. 49197/06, 14871/09, 23196/07), og i en sag om nægtelse af tilladelse til fagforening til kampagne for uddannelse på et andet modersmål end det nationale sprog (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası mod Tyrkiet, 2012, sagsnr. 20641/05).
- ¹⁶ Grundlovens § 77, 2. pkt.
- ¹⁷ U.1999.1798H.
- ¹⁸ Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), punkt 2.3, side 5.
- ¹⁹ Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), side 24.
- ²⁰ Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), side 37f.
- ²¹ Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), punkt 4, side 8.
- ²² Bemærkninger til forslag FM2015/91 af 28. januar 2015 til Inatsisartutlov om markedsføring og mærkning (markedsføringsloven), side 12, 13, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25 og 26.
- ²³ Se ICCPR, artikel 15, EMRK, artikel 7, og Kriminallov for Grønland, § 1.